

Sammanfattning av Sidas bedömning av utvecklingen mot strategimålen och insatsportföljens genomförande

Stödområde 1 Demokratisk samhällstyrning och mänskliga rättigheter

Strategimål 1.1: Stärkt kapacitet hos det civila samhället –
opinionsbildning, samarbeta över landgränserna

Strategimål 1.2: Stärkt kapacitet hos det civila samhället – jämställdhet
samt kvinnors och barns rättigheter

Strategimål 1.3: Ökad transparens hos offentliga institutioner

Strategimål 1.4: Stärkt kapacitet hos media att verka för en demokratisk
utveckling

Stödområde 2 Förbättrad miljö, begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft

Strategimål 2.1: Förbättrad, hållbar och inkluderande förvaltning av
gränsöverskridande naturresurser

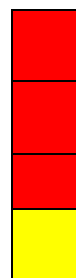
Strategimål 2.2: Främja investeringar och i förnyelsebar energi...

Stödområde 3 Regional ekonomisk utveckling, förutsättning för fattiga människor att kunna förbättra sina levnadsvillkor

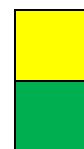
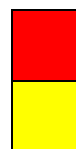
Strategimål 3.1: Ökad ekonomisk integration; fri, hållbar och rättvis
regional handel

Strategimål 3.2: Att verka för anständiga arbetsvillkor med fokus på social
dialog och rättigheter

Mål¹

Portfölj²

¹ Bedömning av utvecklingen mot **strategimålen**: Grön: Önskvärd riktning; Gul: Delvis önskvärd riktning; Röd: Ej önskvärd riktning.

² Bedömning av **insatsportföljens genomförande**: Grön: Enligt plan; Gul: Delvis enligt plan; Röd: Ej enligt plan.

1 Översikt över strategisammanhanget

Strategibelopp: 1850 MSEK

Utbetalat 2017: 370 MSEK

Antal insatser 2017: 49

1.1 Förändringar i kontexten

Mellanöstern och Nordafrika genomgår en av de mest omfattande politiska, ekonomiska och sociala samhällsförändringarna i sin moderna historia. Under 2017 fortsatte den politiska instabiliteten i regionen med omfattande humanitära kriser som följd. Fortsatt interna väpnade konflikter i Syrien och kriget i Jemen präglade MENA-regionen med miljoner interna/externa flyktingar. Daesh (IS) förlorade i princip hela det territorium organisationen erövrat, men hotet från terrororganisationen kvarstår, inte minst i Irak.

Politisk turbulens bland Gulfländerna och konkurrens om regional hegemoni påverkar flertalet av länderna i regionen, i synnerhet Jemen där många av GCC-länderna (Gulf Council Cooperation) deltar i kriget mot houitierna. Även Libanon påverkas av de regionala motsättningarna, utöver den svåra bördan av över en miljon flyktingar från Syrien.

Sidas strategirapport 2016 tog upp att indikatorer på flera områden pekade åt fel håll i regionen, såsom korruption, yttrandefrihet och konkurrenskraft. Även 2017 stod utvecklingen på dessa områden stilla eller gick bakåt. Transparency Internationals rapport för 2017 pekade på fortsatt utbredd korruption i regionen. Yttrandefriheten fortsatte att minska och många länder i regionen gick tillbaka ytterligare från en redan låg nivå – det lägsta värdet i världen under 2017. Samtidigt som de globala utländska direktinvesteringarna växte i världen, minskade de i MENA-regionen, delvis på grund av politisk instabilitet men också på grund av utbredd korruption.

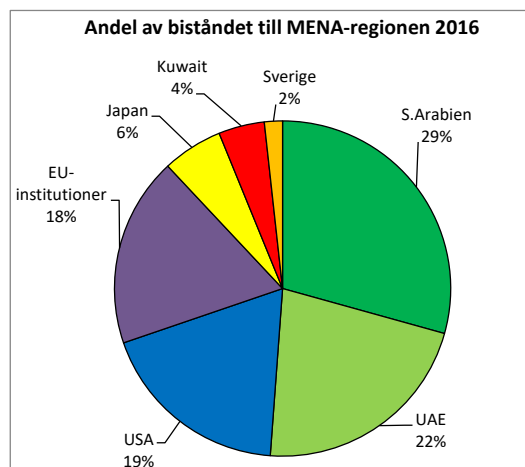
2017 var även ett dystert år utifrån ett fattigdomsperspektiv. Efter flera år då antalet fattiga i regionen minskat, började antalet fattiga öka igen. Inbördeskrigen i Syrien och Jemen, stridigheter i Irak och politisk instabilitet i Libyen bidrog till detta. Regionen präglades också av hög arbetslöshet, såväl bland unga utbildade som bland befolkningen på landsbygden. Kvinnors deltagande i arbetslivet var fortsatt lågt och inkomstskillnader mellan män och kvinnor (gender gap) bestod.

Under 2017 fortsatte regionen att brottas med omfattande miljö- och klimatutmaningar, exempelvis vad gäller vatten- och energiförsörjning. Nästan alla länder har satt upp mål för minskade klimatutsläpp, men för att ta itu med miljö- och klimatfrågor krävs gemensamma lösningar och samarbete inom och mellan länder.

Den regionala ekonomiska integrationen är skör och den intra-regionala handeln låg i ett globalt perspektiv. Även på andra finansiella områden låg MENA efter andra regioner. Till skillnad från t.ex. Sydostasien har MENA-regionen inte kunnat bredda och diversifiera sin ekonomiska bas i ett läge med generellt hög ekonomisk tillväxt i världen. En ljuspunkt var dock att länder börjat inse kopplingen mellan handel, de globala hållbarhetsmålen och möjligheterna till att minska fattigdomen.

1.2 Sveriges roll i strategisammanhanget

Givarsamfundets stöd till MENA-regionen är omfattande, politiserat och paradoxalt, bl.a. ger Gulfländerna omfattande bistånd till Jemen samtidigt som de själva deltar i militära aktioner i landet, vilket orsakar stort mänskligt lidande. Sveriges totala bistånd till MENA utgör knappt 2% av det totala biståndet till regionen som 2016 uppgick till 18,7 miljarder USD. De största givarna var Saudiarabien, Förenade Arabemiraten, USA och EU. Inom regionen ses Sverige överlag som en neutral aktör och uppskattas för sin långsiktighet.

MENA-strategins regionala fokus utgjorde en utmaning för givarsamordning. De flesta andra givare fokuserade på stöd på landnivå. Koordinering med andra givare skedde när så var möjligt. Speciellt vad gäller stöd till mänskliga rättigheter och yttrandefrihet där få andra givare var aktiva blev resultatet dock att Sverige blev ensam eller dominerande givare till vissa partner eller insatser. Detta kan innebära att Sverige har ett mervärde och spelar en viktig roll men det innebär också ökade risker för Sida och för samarbetspartners som blir beroende av Sida.

Nya givare visade intresse för att samarbeta med Sverige; kapitalstarka aktörer från Gulf-regionen som har ett bistånd sonderade terrängen för samarbete med Sverige.

1.3 Synergier med andra svenska strategier

Sidas humanitära stöd till många delar av regionen var omfattande och där det ansågs möjligt och lämpligt kompletterades det humanitära stödet med utvecklingsstöd. Bland annat gavs stöd till UNFPA i Jemen både via den humanitära strategin och MENA-strategin.

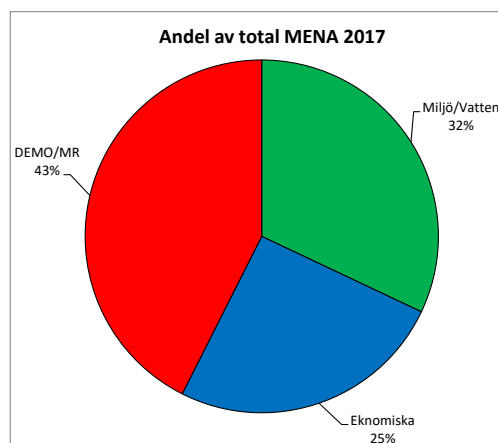
Syrienkris-, Irak- och Palestinastrategin överlappar geografiskt delvis med MENA-strategin. Visst samarbete med Syrienkrisstrategin och Irakstrategin har skett genom samordning av stöd och dialog och diskussioner har även förts om att göra detsamma med Palestinastrategin, men det finns utrymme för ytterligare samordning för ökad effektivitet.

Den globala strategin för demokrati och mänskliga rättigheter inkluderar omfattande stöd till regionen. Samordning förekommer men behöver utvecklas. Detsamma gäller insatser inom den globala strategin för fred och mänsklig säkerhet.

Samordningen med den globala strategin för Kapacitetsutveckling och utbyten vad gäller ITP-programmen (International Training Programme) fortsatte under 2017. Under året avslutades ett antal ITP-program i MENA-regionen och resten avslutas under 2018. En utvärdering av ITP-programmen som koncept inleddes under 2017. En strategisk fråga som diskuterats är hur programmen ska vidareutvecklas för att bättre fånga in behovet i regionen och implementera regeringens strategier med avseende på exempelvis förnybar energi. Generellt har ITP-programmen gett goda resultat i regionen. Inom MENA-strategin fanns under 2017 ett mindre stöd till Twinningprojekt (1 miljon SEK) som avdelningen Eurolatin hanterar. Totalt under 2017 betalades 1478 MSEK ut till MENA-regionen från andra strategier, huvudsakligen från den humanitära strategin.

1.4 Fördelning mellan stödområden

Det totala strategibeloppet för 2017 uppgick till 370 miljoner SEK fördelat på tre stödområden. Sett till finansiell volym utgjorde stödområdet demokrati och MR den största andelen följt av vatten och miljö samt den ekonomiska sektorn. Antalet pågående insatser uppgick till 49 stycken i slutet av 2017, dvs. en kraftig minskning i jämförelsen med året innan (69 st). Minskningen skede framför allt inom demokrati och MR där de tidigare bilaterala stöden (landfönster) har stängts och insatserna succesivt fasats ut.

2 Resultatredovisning

2.1 Stödområde 1: Demokrati och MR

2.1.1 Mål 1.1: Stärkt kapacitet hos det civila samhället i regionen att effektivt verka för ansvarsutkrävande, opinionsbildning och förmåga att samarbeta över landgränserna

Utveckling mot strategimålet ■

Sida bedömer överlag att förutsättningarna för civilsamhället att utvecklas i den nuvarande kontexten är begränsade.

Kontexten som präglas av alltmer repressiva miljöer och ett krympande utrymme för det civila samhället begränsar och försvårar möjligheter för civilsamhället att verka och samarbeta. Flera regeringar fortsatte att använda säkerhet som argument för att stänga det offentliga utrymmet. Repressiva miljöer, krig, konflikter och social fragmentering ledde till att många organisationer i regionen kollapsade eller försvagades, vilket försvårade möjligheterna för samverkan dem emellan. Samtidigt fortsätter många att verka och nya tillkommer. Dessa finner innovativa vägar att arbeta på.

Portföljnivå ■

Sida bedömer att strategigenomförandet går enligt plan och bidrar till målen tack vare flexibla och strategiska partner.

Genom ett femtontal internationella och regionala organisationer har hundratals civilsamhällsorganisationer i regionen fått möjlighet och resurser att fortsatt verka samt att utveckla sin kapacitet att bedriva effektivt arbete för demokratisering, mänskliga rättigheter och jämställdhet. De har utbildats i organisations- och sakfrågor, hur man bedriver analys, opinions- och påverkansarbete nationellt och internationellt. Organisationerna har genom svenskt stöd inkluderats i

nätverk, koalitioner och gränsöverskridande samarbeten för förändringar. De har vidare utbildats i säkerhetsfrågor och vid behov fått rättsligt skydd. Sida bedömer att det svenska stödet har bidragit till att stärka många enskilda organisationer i regionen och ge dem ökat skydd samt möjligheter och utrymme att verka. Stödet har varit arbetsintensivt och krävt tät dialog och nära samarbete med partners samt en flexibel och innovativ ansats. Som en följd av utvecklingen har stödet alltmer inriktats på att främja ett ökat utrymme för civilsamhället att verka, skydd till försvarare av demokrati och mänskliga rättigheter samt säkerhetsfrågor.

Insatsnivå

Euro-Mediterranean Foundation of Support to Human Right Defender (EMHRF) möjliggjorde för människorättsförsvarare att bedriva sitt arbete genom att erbjuda dem olika slags stöd och skydd i särskilt utsatta situationer. Genom stöd till ett regionalt kulturprogram (Tamasi) har utrymme för dialog om viktiga sociala frågor skapats genom bl.a. dans, teater, film och storytelling. Tamasi använder sig av kultur som en plattform och ett verktyg för social dialog. Mellan september 2016 och december 2017 organiserade Tamasi 10 regionala festivaler på olika teman inklusive jämställdhet, funktionsnedsättning, medborgarskap och tolerans. En insats har bidragit till att stärka kapaciteten hos ett sjuttio-tal civilsamhällsorganisationer från regionen vad gäller påverkansarbete och analys. Insatsen har bidragit till gemensamma initiativ mellan organisationerna och ett starkt påverkansarbete gentemot EU och speciellt FN. Enligt en extern utvärdering har påverkansarbetet gentemot EU bidragit till uttalanden vad gäller brott mot mänskliga rättigheter i regionen och även fördröjt lagstiftning som begränsar utrymmet för det civila samhället.

2.1.2 Stärkt kapacitet hos det civila samhället och offentliga institutioner att verka för jämställdhet samt kvinnors och barns rättigheter i samhället

Utveckling mot strategimålet

Sidas bedömning är att utvecklingen mot även detta strategimål påverkas negativt av det krympande utrymme för civilsamhället.

Även om vissa framsteg för kvinnors rättigheter gjordes i Tunisien, Libanon och Jordanien på lagstiftningsområdet återstår stora utmaningar för jämställdheten. Bland de stora utmaningarna är bristen på kvinnligt deltagande på arbetsmarknaden och i det politiska livet, traditionella könsroller, patriarkala strukturer, sexuella trakasserier och könsbaserat våld. Många länder har reservationer mot vissa protokoll i CEDAW (The Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women). Det finns således fortsatta behov av att förbättra existerande lagstiftningar och genomförande av dessa.

Portföljnivå

Sida bedömer att insatsportföljens genomförande går enligt planer och förväntningar.

Det svenska stödet har främst bidragit till att stärka kapaciteten hos civilsamhället att organisera kvinnor och bidra till analys, erfarenhetsutbyte, påverkansarbete, samt att koppla lokala organisationer till regionala och internationella nätverk. Stöd har även i begränsad utsträckning bidragit till att stärka offentliga institutioner, särskilt i Egypten. Portföljen innehöll inga riktade insatser till barn, men flera insatser inkluderade stöd även för barns rättigheter.

Insatsnivå

Sverige stödjer två stora regionala insatser som direkt syftar till att främja kvinnors rättigheter; UN Women och Kvinna till Kvinna (KtK). Genom stödet till UN Women har ett viktigt forskningsarbete, International Men and Gender Equality Survey (IMAGES) om grundorsakerna till ojämlikhet i Libanon, Egypten, Marocko och Palestina, presenterats och används för evidensbaserat påverkansarbete för att främja kvinnors rättigheter. Genom KtK har ett trettiotal kvinnoorganisationer i regionen fått kapacitetsstöd för att bedriva påverkansarbete för ökad jämställdhet. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har bistått i arbetet med etablering av jämställdhetsombudsmän och jämställdhetsutskott i ett antal pilotkommuner i Tunisien för att jobba med jämställdhet.

Genom stöd till UNFPA i Jemen för att motverka könsbaserat våld har fler än två tusen kvinnor, män flickor och pojkar fått psykologiskt stöd. Knappt tusen personer har fått medicinskt och legalt stöd. Det landspecifika FN-stödet i Egypten har bidragit till ökade rättigheter för kvinnor inom en rad olika frågor där stödet har bidragit till att ett ökat antal rättshjälpkontor kunnat etableras – flera tusen personer har fått rättshjälp. Stödet har även bidragit till att kvinnors ekonomiska egenmakt stärkts genom den s.k. "One Village One Product (OVOP)"- modellen kunnat stödja kvinnor med yrkesutbildning inom hantverksproduktion. Programmet bidrog också till att möjliggöra utfärdande av ID-kort för drygt 40 000 kvinnor. Kampanjen "Taa Marbouta" fortsatte på sociala medier med budskap i syfte att öka medvetenheten kring sociala, politiska och ekonomiska hinder som kvinnor möter i det egyptiska samhället.

Övriga insatser inom den totala portföljen har fått ett allt starkare jämställdhetsperspektiv och jämställdhet har varit en dialogfråga med samtliga partner.

2.1.3 Stärkt kapacitet och ökad transparens hos offentliga institutioner samt förbättrade möjligheter till regionalt samarbete dem emellan

Utveckling mot strategimålet

Sida bedömer att utvecklingen mot strategimålen generellt inte gått framåt.

I *The Economist's Democracy Index* för 2017 kommer MENA-regionen sist vad gäller skattning av demokrati hur väl regeringar fungerar. En effekt av bristen på ansvarsutkrävande och transparens inom regionens offentliga institutioner är den höga nivån av korruption som regionen uppvisar och där trenden dessutom enligt Transparency Internationals senaste "Corruption Perception Index" för 2017 visar på en negativ utveckling. Regionalt samarbete fortsatte att till stor del lysa med sin frånvaro.

Portföljnivå

Sida bedömer att insatsportföljens genomförande är i fas med planer och förväntningar.

Förutsättningarna att arbeta med offentliga institutioner har varit begränsade i flera länder. Tunisien är det land där det har funnits bäst förutsättningar att arbeta med detta målområde och det svenska stödet har fokuserat på antikorruption, rättssektorn, mänskliga rättigheter och decentralisering. Regionala stöd har kunnat genomföras för förbättrad valverksamhet samt inom rättssektorn. Därutöver arbetar många av civilsamhällesorganisationerna som får stöd med påverkansarbete för ökad transparens hos offentliga institutioner.

Insatsnivå

Det största stödet inom detta område är det regionala valstödet via UNDP som har bidragit till att valkommissioner från sju arabländer bildat en regional organisation för att förbättra valverksamheten genom att gemensamt ta del av framgångsrika metoder och internationella lärdomar, samt insatser för att stärka valförvaltningarna. Stödet bidrog till att stärka relationerna och erfarenhetsutbyte mellan valkommissionerna i regionen.

I Tunisien har OHCHR:s insatser att stärka den tunisiska regeringens kapacitet att arbeta med internationella MR-instrument lett till ökat professionalism vad gäller Universal Periodic Review-processen (UPR) i FN:s råd för mänskliga rättigheter.

Den tunisiska konstitutionen har satt stor enför på decentralisering, en process som Sverige stödjer genom Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). SKL har bidragit till en etablering av en nationell dialogmekanism som koordinerar decentraliseringsprocessen i Tunisien. De har även arbetat med att stärka kapaciteten hos kommunala ekonomichefer att bidra med rekommendationer till den nationella lagstiftningen som lägger grunden för kommunens framtida arbete.

ILAC har fortsatt att stödja nationella juridiska utbildningsinstitut i sju MENA-länder med att integrera mänskliga rättigheter i deras utbildningsprogram och har även tillsammans med dem tagit fram jämförande studier vad gäller olika rättsområden i dessa samarbetsländer.

2.1.4 Mål 1.4 Stärkt kapacitet hos media att verka för en demokratisk utveckling och ökat ansvarstagande

Utveckling mot strategimålet

Sida bedömer att utvecklingen mot strategimålet, trots den negativa kontexten, delvis går i önskvärd riktning.

Utvecklingen vad gäller mediefrihet och yttrandefrihet i regionen fortsätter att försämrats. Samtidigt fortsätter en ny generation av unga förändringsaktörer att växa fram över hela regionen och gör sina röster hörda trots risker. Oberoende onlinemedier, inklusive sociala medier och internetplattformar bidrar till en mångfald av informationskällor.

Portföljnivå

Sida bedömer att insatsportföljens genomförande är i fas med planer och förväntningar, men kräver nära samarbete med partners och stor flexibilitet.

Trots en allt svårare och farlig miljö för journalister att verka bedömer Sida att portföljen bidrar till målen tack vare strategiska och flexibla partners. Sida bedömer att det svenska stödet har bidragit till att skapa örar av professionell och oberoende media i regionen som fungerar som informationskälla för en bred publik.

Insatsnivå

Sverige ger ett omfattande stöd till ett regionalt medieprogram med fokus på ökad yttrandefrihet/mediefrihet genom påverkansarbete, ökad säkerhet för journalister samt utvecklande av

mediainstitutioner och mediainnehåll – främst vad gäller mångfald, etisk standard, konfliktkänslighet, representativitet, objektivitet och jämställdhet. Sidas samarbetspart förmedlar stöd till ett fyrtiotal mediaorganisationer i regionen. Stödet har bidragit till att förbättra det journalistiska arbetet och innehållet. Det har spelat en viktig roll för att tidningar, inklusive oberoende online medier, och radiostationer har kunnat bedriva sin verksamhet, bidra till tillgång till oberoende information i samhällena och nå en bredare publik. Det har även lett till att dessa organisationer har utvecklat affärsplaner och kunnat öka sina inkomster från kommersiella källor. På grund av den svåra kontexten har mediastödet inte kunnat bidra till reformer inom mediaområdet. Utvecklingen i regionen har lett till att programmet alltmer har fått inrikta sig på säkerhet för journalister.

Stöd till en regional organisation som arbetar med grävande journalistik ledde under 2017 bl.a till publicering av 65 reportage som avslöjar maktmissbruk och missförhållanden inom områden såsom korruption, pengatvätt, tortyr, trafficking, barnäktenskap mm i regionen. Flera reportage bidrog till debatt i samhällena samt även till policy förändringar. T.ex diskuterar parlamentet i Libanon en ny lag för att förbjuda barnäktenskap efter publicering av reportage och debatt om omfattning och innebörd av barnäktenskap i Libanon. I Syrien diskuteras en ny lag som ger bättre skydd för faderslösa barn efter ett reportage som visar att syriska kvinnor inte kan registrera sina barn om mannen är saknad. Ett annat reportage om korruption i Iraks utbildningsministerium fick det prestigefulla Global Shining Light Award 2017 som delas ut under den internationellt erkända konferensen för grävande journalistik, Global Investigative Journalism Conference 2017.

2.2 Stödområde 2: Förbättrad miljö och begränsad klimatpåverkan

2.2.1 Mål 2.1 Förbättrad, hållbar och inkluderande förvaltning av gränsöverskridande naturresurser med fokus på vattenresurser, förnybar energi och livsmedelsförsörjning

Utveckling mot strategimålet

Sidas bedömning är att utvecklingen mot strategimålet delvis gått i önskvärd riktning.

MENA-regionens utmaningar kring hållbar miljö och klimatförändringar är omfattande; en varierad politisk och social kontext, en historisk misstro mellan länderna, avsaknaden av djupare regionalt samarbete och pågående konflikter. Det finns spridda exempel på åtgärder i länder, där miljö och klimatfrågor tas om hand, till exempel har Marocko investerat stort i teknik för solenergi och ses som är föregångsland inom sektorn. Nära nog samtliga länder arbetar på något sätt mot att uppnå hållbarhetsmålen och lämnade in planer för att uppnå klimatavtalet från Paris 2015. Det är i nuläget svårt att peka på någon övergripande trend för regionen när det gäller implementering av ansatser och planer. Regionalt samarbete och lösningar är nödvändiga ur miljö- och klimatsynvinkel, men kan även i vissa fall bidra till en politiskt närmande länderna emellan.

Portföljnivå

Sidas bedömning är att insatsportföljens genomförande går enligt plan.

Strategins tydliga riktning, om att under strategiperioden alltmer koppla den befintliga portföljen om vattenresurser till övrigt arbete inom områdena miljö, klimat, motståndskraft och gränsöverskridande naturresurser, kan konstateras vara i det närmaste uppfyllt efter cirka två år. Portföljen har med

tydlighet breddats och diversifierats, genom bland annat stöd som inbegriper matsäkerhet, vatten och energi på ett samlat sätt i linje med de globala hållbara målen.

Jämställdhet har integrerats i samtliga nya samarbeten, bland annat genom riktade insatser för ökad kapacitet inom samarbetspartners egna organisationer. Tillsammans med regionens aktörer drev Sida målmedvetet frågan om jämställdhet inom naturresurser, med stora utmaningar och med viss framgång. Under Arab Water Week 2017 arrangerade Sida som enda givare en paneldiskussion om jämställdhet och vatten. Sida fick positiv feedback från arrangemanget och diskussionerna visade på behovet av att lyfta jämställdhetsfrågor inom vattensektorn i regionen.

Insatsnivå

Under 2017 har samarbetet med Regional Environmental Center (REC) utvecklats ytterligare, där åtta kommuner i Jordanien och Tunisien genom deltagande metoder utvecklat vattensäkerhetsplaner. REC har lyckats bygga professionella relationer med de nationella myndigheterna i länderna och därigenom byggt kapacitet på kommunal nivå i att planera för en hållbar vattenförbrukning samt även utveckla projekt och genomföra dessa. Samarbetet med Strategic Foresight Group om erfarenhetsutbyten inom regionalt vattensamarbete (the Blue Peace) har lyckats synliggöra både kvinnors deltagande och roller inom sektorn. Delvis samma partners ingår i samarbetet kring Euftrat och Tigris, som implementeras av den regionala organisationen International Centre for Biosaline Agriculture, ICBA, och under 2017 har mycket arbete lagts ned på att färdigställa sex tematiska rapporter. Sida bedömer att arbetet kring rapporterna har fått deltagare från regionen att samarbeta på ett unikt sätt kring gemensamma frågor i det annars så konfliktfyllda området som flodsystemet utgör.

För att öka ägarskapet samt stärka och förbättra dialogen kring miljö- och klimatfrågor, ingick Sida ett fyraårigt samarbetsavtal med Medelhavsunionen (Union for the Mediterranean UfM) under 2017. Även dialogen kring vatten, energi och kvinnors ekonomiska egenmakt förväntas stärkas med detta stöd. I UfM-samarbetet ingår samtliga MENA-länder utom Libyen som har observatörsstatus, samt även Israel och Arabförbundet. Sverige, som är medlem, har en parlamentarisk grupp som deltar i samarbetet.

2.2.2 Mål 2.2 Främja investeringar och innovativa lösningar i förnyelsebar energi samt kapacitetsuppbyggnad.

Utveckling mot strategimålet

Sidas bedömning är att utvecklingen mot strategimålet har gått delvis i önskad riktning.

Behoven av god energiförsörjning är stor i hela regionen, delvis på grund av en kraftig befolkningstillväxt men också på grund av en skev fördelning av resurser och avsaknad av god samhällsstyrning, i synnerhet i fattiga delar av landsbygden. Historiskt sett har det saknats incitament för att övergå till förnybara energikällor, inte minst på grund av höga subventioner inom energisektorn. Under 2017 minskade dock bl.a. Tunisien och Egypten subventionerna till sektorn, vilket på sikt kan göra förnybar energi konkurrenskraftig i jämförelse med fossila energikällor.

Portföljnivå

Portföljen har under året utökats med flera projekt där förnybar energi ingår som komponent och där implementeringen ligger på lokal nivå i flera länder. I slutet av 2017 skrev Sida avtal med UNESCWA för ett fyraårigt projekt: Promoting small scale renewable energy in rural and urban areas in the MENA region. Det finns även en löpande dialog om hur stöd till investeringar på området kan utformas med bland annat UNDP och ME Investment Initiative. I takt med att den övriga portföljen om miljö- och klimat konsolideras, förväntas denna del om förnybar energi utformas under resterande strategiperiod.

Insatsnivå

Förnyelsebar energi är en del av portföljen. Sidas parner MINARET arbetar exempelvis med implementering av energieffektiviseringsplaner på kommunal nivå i Jordanien, Libanon och Tunisien. Projektet fick en god start under 2017 med starkt engagemang på lokal nivå genom pilotmodeller.

2.3 Stödområde 3: Förbättrade möjligheter för regional ekonomisk utveckling som en förutsättning för fattiga människor att kunna förbättra sina levnadsvillkor

2.3.1 Mål 3.1 Ökad ekonomisk integration och förbättrade möjligheter för länderna i regionen att delta i en fri, hållbar och rättvis regional handel

Utveckling mot strategimålet

Sida bedömer att utvecklingen mot strategimålen inte har gått framåt på ett övergripande plan.

2017 var året då den politiska integrationen gick bakåt i MENA, inte minst i Golfregionen. Golfregionen ingår inte i MENA-strategin (förutom Jemen), men den politiska utvecklingen där har stor inverkan på de närliggande länderna. Avsaknaden av en regional politisk integration och tendenser till polarisering påverkar det regionala samarbetet negativt.

MENA-regionens potentiella ekonomiska tillväxt har hållits tillbaka av strukturella utmaningar, lägre energipriser, lågt arbetskraftsdeltagande (särskilt kvinnor), låg ekonomisk diversifiering utanför oljeproduktionen, och svag privat sektor dynamik. Lägre energipriser i MENA-regionen tillsammans med lägre investeringar har lett till både minskad export och import. Dessa strukturella utmaningar är ett hinder för fördjupad ekonomisk integration i MENA-regionen, men behovet av ekonomiska reformer och harmonisering är stort.

Portföljnivå

Sidas bedömning är att utvecklingen mot insatsportföljens genomförande delvis har gått i önskvärd riktning.

Portföljen har varit inriktad på ökad kapacitet gällande handelsprocedurer i flera länder, ökat nätverkandet mellan länder vad gäller harmonisering av handelsvaror och ökad förståelse för att regional integration stärker regionens konkurrenskraft och på sikt bidrar till att skapa arbetstillfällen.

Länder i regionen har under året erhållit internationellt erkännande för skapandet av ARAC (Arab Accreditation Cooperation) som har uppnått samma nivå som det europeiska samarbetet inom ackreditering. Detta har varit ett av få ekonomiska samarbeten som möjliggjort en bredare utveckling inom den ekonomiska sektorn. Arabförbundet har under mer än 10 år fört dialog inom tjänstehandelsområdet. Sida har tillhandahållit experthjälp kring handel med tjänster vilket lett fram till att det arabiska tjänstehandelsavtalet kunde godkännas.

Svag kapacitet hos nationella och regionala institutioner tillsammans med politisk och social instabilitet har haft en något negativ effekt på Sidas verksamhet och en del insatser i portföljen har dragits med förseningar.

Insatsnivå

Flera ITP-program har riktats mot att stärka den regionala kvalitetsinfrastrukturen både inom handel och jordbrukssektorn. Under 2017 genomfördes dessutom ITP-program riktade mot Arabförbundet och de initiala återkopplingarna har varit mycket positiva.

Insatsen LAS PAFTA (Pan-Arab Free Trade Area) som var ett direkt stöd till Arabförbundets ekonomiska avdelning har bidragit till att regionen kunde skriva på tjänstehandelsavtalet inom den arabiska världen (The Arab Agreement in Trade in Service) efter 13 års förhandlingar.

Sida stödjer OECD:s MENA-program för att stärka den regionala konkurrenskraften. Under 2017 stärktes kopplingarna mellan OECD och länderna i regionen inom områden som handel, konkurrenskraft och kvinnors deltagande i arbetslivet. Denna insats är fokuserad på ändringar i regelverket som underlättar för företagande, nationell och regional konkurrens samt ändringarna i lagar som ger kvinnor större möjligheter inom näringslivet och i samhället i stort.

2.3.2 Mål Ökad samverkan mellan länderna och arbetsmarknadens parter att verka för anständiga arbetsvillkor med fokus på social dialog och rättigheter

Utveckling mot strategimålet

Sidas bedömning är att utvecklingen mot strategimålet delvis gått önskvärd riktning.

Detta är ett område där det finns potential för regional integration. Arbetskraftsintegration är ett av få områden där den regionala rörligheten är relativt stor. Reformerna på arbetsmarknadsområdet har varit snäva och har hittills inte gett önskade effekter som ökad sysselsättning. En orsak anses vara en ineffektiv tillämpning av internationella arbetsnormer och socialt skydd, detta trots att länderna i regionen har ratificerat flera av ILO:s konventioner. Det saknas ett regionalt samarbete och dialog om hur dessa konventioner ska implementeras. Länderna i regionen har dessutom utvecklat olika system för arbetsmarknadens parter. Positivt är dock att flertalet av regionens länder har skrivit på de globala hållbarhetsmålen, vilket bör ge utrymme för att arbeta för lagändringar som lägger grunden för anständiga arbetsvillkor (mål 8).

Portföljnivå

Sidas bedömning är att insatsportföljens genomförande går enligt plan.

Det finns ett stort behov i regionen för riktade insatser för att reformera arbetsmarknaden, en insikt om att den höga arbetslösheten i länderna i regionen bottnar i strukturella problem. Flera länder har tagit fram nationella program som syftar till att minska den höga arbetslösheten fram till 2030. Detta ger möjlighet till att vidareutveckla portföljen med insatser som stödjer utvecklingen mot reformer på arbetsmarknaden.

Insatsnivå

En renodlad insats med ILO sätts under 2017 med syftet att adressera en del av de strukturella utmaningarna inom förvaltningarna i regionen. Syftet är att höja medvetenheten hos arbetsmarknadens partner, beslutfattare och andra organisationer. Insatsen håller workshops och andra policy-relevanta aktiviteter för bl.a. parlamentariker för att belysa vikten av implementeringen av konventionerna på arbetsmarknaden.

En SDG-insats (SDG inom handel i MENA-regionen) har inneburit tätare regionala kontakter mellan arabländerna och dialog om bland annat mål åtta, som berör arbetsmarknaden. Det finns inslag av social dialog inom flera insatser inom den ekonomiska sektorn.

3 Implikationer för det fortsatta strategigenomförandet

- Sidas arbete och genomförandet av MENA-strategin påverkas direkt och indirekt av den politiska utvecklingen i regionen. Alltmer repressiva miljöer med omfattande övergrepp mot mänskliga rättigheter, krympande utrymme för civilsamhället och försämrat säkerhetsläge innebär ökade risker och ställer stora krav på flexibilitet och val av samarbetspartners.
- Analys av konfliktkänslighet och säkerhetsfrågor i bedömning och uppföljning av insatser blir alltmer viktigt.
- Fattigdomen ökar i regionen till följd av krig och kriser. Det blir därför än viktigare att anlägga ett tydligt fattigdomsfokus i alla insatser
- Kvinnors fortsatta utsatthet ger anledning till fortsatt riktade ansträngningar för att öka integrering av ett jämställdhetsperspektiv i verksamheten.
- Många delvis överlappande strategier i regionen gör det viktigt att hitta synergier och effektivitetsvinster mellan strategier och mellan stödområden inom MENA-strategin.
- Antalet insatser i portföljen har minskat avsevärt på senare år. Fortsatt fokusering är viktigt för att ge utrymme för uppföljning och dialog. Samtidigt behöver målet att främja investeringar och innovativa lösningar i förnyelsebar energi få ökat utrymme liksom målet att verka för anständiga arbetsvillkor med fokus på social dialog och rättigheter.
- Med en kontext som blir alltmer komplex och svårläst blir det än viktigare att kunna ställa om och tänka nytt när situationen så kräver. Detta kräver närvaro, något som kommer att förstärkas i och med fulldelegering av MENA-strategin till ambassaden i Amman.

P6 Annex to Strategy Report 2017 for Regionalt MENA 2016-2020

All data in report is per December 31, 2017

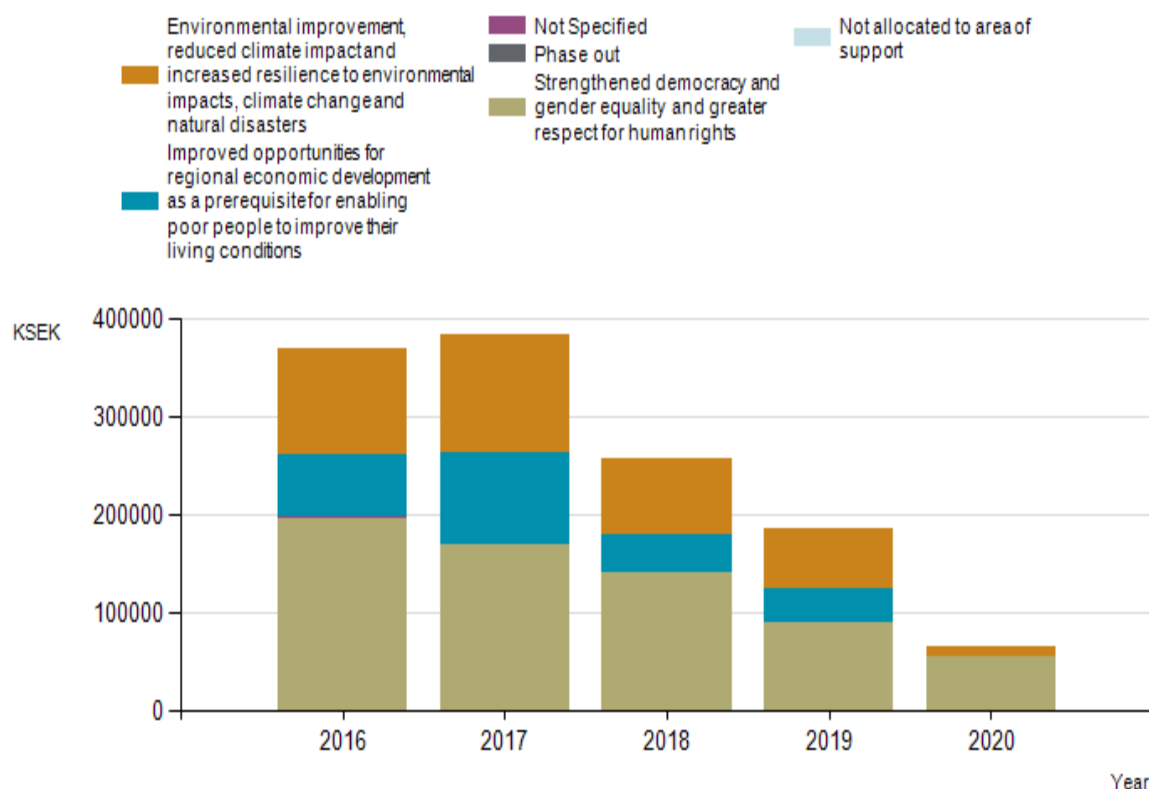
Annual Strategy Amount 2017: 370 000 KSEK

Total Strategy Outcome 2017: 369 274 KSEK

Table 1. Financial Overview 2017 per Area of Support/Objective in Strategy

Stödområde	Mål	Utbetalat 2017
Areas of Support	Objective	Outcome 2017 (KSEK)
Total		369 274
Strengthened democracy and gender equality and greater respect for human rights	Strengthening the capacity of the region's civil society organisations to effectively demand accountability, shape opinions and cooperate internationally	53 230
	Strengthening the capacity of the region's civil society organisations and public institutions to promote gender equality and the rights of women and children in society	54 701
	Strengthening the capacity and increasing the transparency of public institutions and improving the conditions for regional cooperation between them	16 941
	Strengthening the capacity of the media to encourage democratic development and greater accountability	32 978
	Total	157 850
Environmental improvement, reduced climate impact and increased resilience to environmental impacts, climate change and natural disasters	Improved, sustainable and inclusive administration of transboundary natural resources, with a focus on water resources, renewable energy and food security	104 536
	Encouraging investment and innovative solutions in the field of renewable energy and capacity building	14 129
	Total	118 665
Improved opportunities for regional economic development as a prerequisite for enabling poor people to improve their living conditions	Increased economic integration and improved opportunities for countries in the region to participate in free, sustainable and equitable regional trade	89 077
	Increased collaboration between countries and social partners in efforts to achieve decent work, with a focus on social dialogue and rights	5 000
	Total	94 077
Phase out	Phase out	-1 318
	Total	-1 318

Table 2. Agreed Amounts per Area of Support for the Strategy Period

Information on area of support/objective in strategies was phased into Sida's systems starting 2012, but is incomplete up to 2015. This relates only to system generated data. Sidas contributions have always been assessed in relation to decided strategies incl. areas of support and objective (and previously areas and subareas). Correct information on division per area of support for 2015 and earlier is available in the previous strategy reports.